

Nota Sint-Truiden (Brustem) Tomstraat

Verslag van het landschappelijk bodemonderzoek en
proefsleuvenonderzoek
2018G114

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

 BOUWEN & MILIEU NV
Afdeling archeologie

Anne De Loof

BM-ARC 2018-503a/ wettelijk depot: D/2018/14.148/16

verwijzing: DE LOOF, A., VAN DE KONIJNENBURG, R., en JANSSEN, J.,
(2018), Sint-Truiden (Brustem) – Tomstraat, verslag van het
landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek, BM-rapport
BM-ARC 2018-503a/ wettelijk depot: D/2018/14.148/16

Projectcode:	2018G114
Naam erkende archeoloog:	Anne DE LOOF
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2018/00203
Locatiegegevens:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2591
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2591
Kadastergegevens:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2591
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2591
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	
Contact:	Anne De Loof : anne.delooof@yahoo.it

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.4
2. Bouwprogramma	p.6
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.8
4. Assessment van het terrein	p.9
5. Gemotiveerd advies	p.10
6. Figurenlijst	p. 11

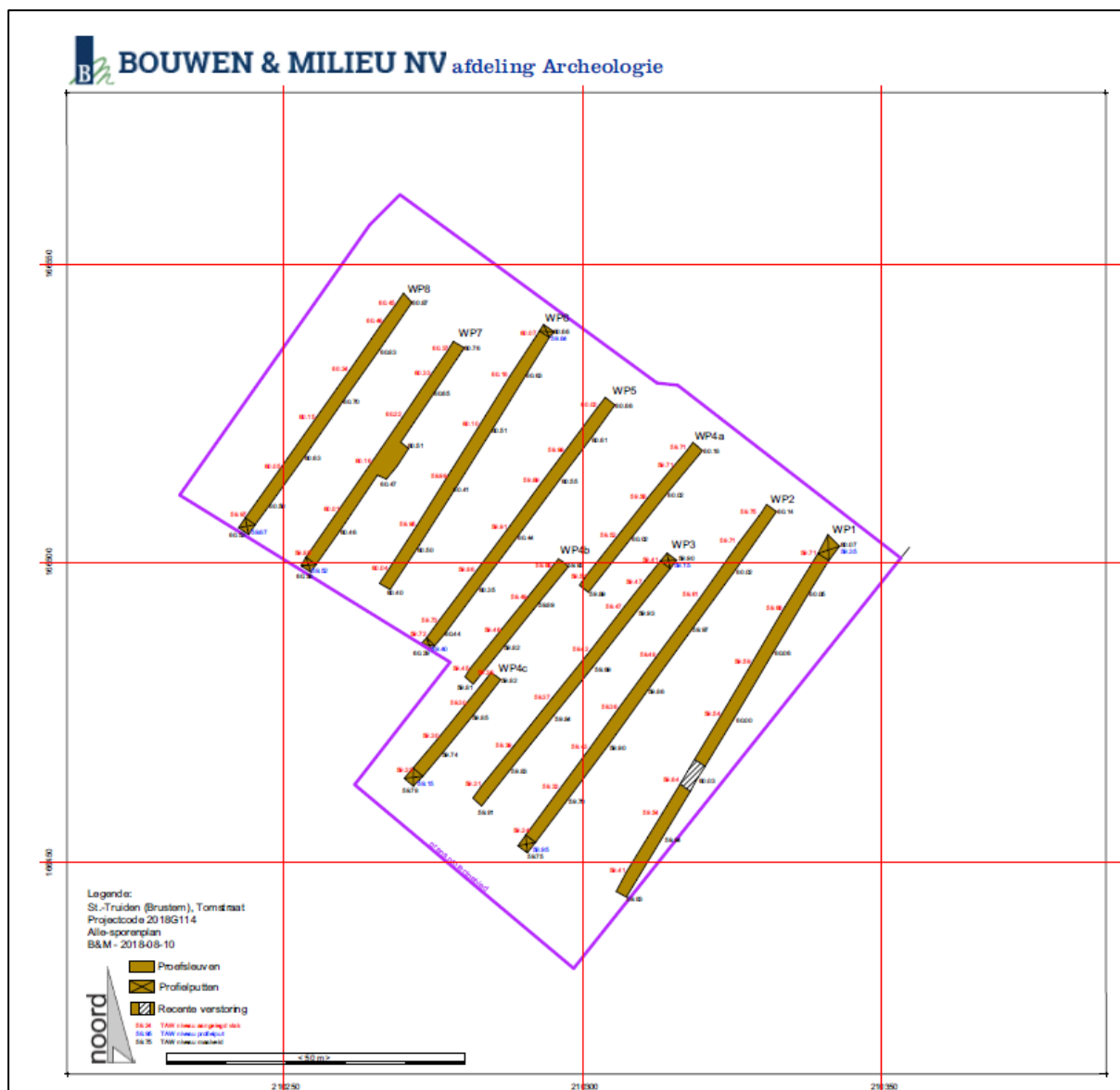

Fig. 1: Allesporenplan projectcode 2018G114, St.-Truiden (Brustem), Tomstraat.

1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode: 2018G114

Nummer wettelijk depot: D/2018/14.148/16

Naam en erkenningsnummer archeoloog: Anne De Loof, erkend archeoloog,
OE/ERK/Archeoloog/2018/00203

Naam en adres van de opdrachtgever: Verelst-Gilen BVBA, Molenstraat 31, 3850 Nieuwerkerken

Locatiegegevens:

Provincie: Limburg

Gemeente: Sint-Truiden

Deelgemeente: Brustem

Adres: Tomstraat

Toponiem:

Bounding Box:

Nr	X	Y
1	210269.45	166561.10
2	210231.81	166512.19
3	210298.15	166431.81
4	210352.23	166499.18
5	210354.70	166557.90
6	210195.88	166380.71

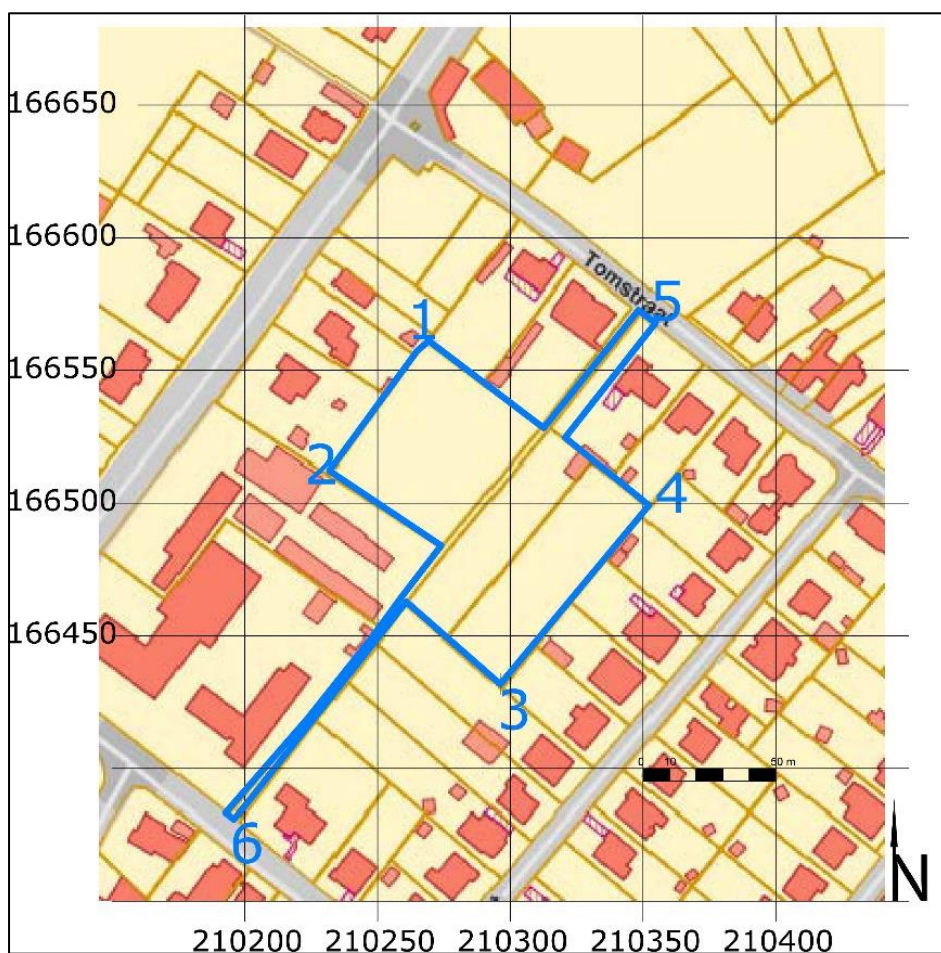

Fig. 2: Bounding Box

Het projectgebied ligt in de gemeente Sint-Truiden, deelgemeente Brustem, afdeling 11 sectie C percelen C2, C10G (deel), C10H, C10L. Volgens de CadGis van het kadaster (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE) hebben de percelen een oppervlakte van (afgerond op twee decimalen): C2 3167,49 m², C10G (het hele perceel) 1607,60 m², C10H 1651.31 m² C10L 2428,02 m². Alle percelen samen hebben een totale oppervlakte van 8864,42 m² en bovendien zal de verkaveling ook de Buitensteeg betreffen¹.

¹ Het is de buurtweg die een verbinding tussen de Tomstraat en de Geelstraat maakt.

Begin- en einddatum van het onderzoek:

Het proefsleuvenonderzoek ter opmaak van deze nota startte op 10/08/2018 en werd afgerond op 10/08/2018, wat betreft het veldwerk.

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed:

Bureauonderzoek, Proefputten- en proefsleuvenonderzoek, profielkolommen, landschappelijk bodemonderzoek

2. Bouwprogramma

Dit onderzoek begint bij het project “verkaveling tussen Tomstraat en Geelstraat”, in Sint-Truiden. De huidige status van de percelen is bijna volledig onbebouwd: in het perceel C10G staat er één gebouw, dat buiten de verkaveling zal blijven (het perceel zal alleen een deel gebruiken, Fig. 6).

Tussen de percelen C10G e C10L bevindt zich ook een gebouw dat niet op de kadastrale kaart voorkomt (achterliggende stal Fig. 5) : het zal gesloopt worden voor de nieuwe toestand.

Het geplande project voorziet een verdeling van de oppervlakte in 19 loten: op een totale oppervlakte van 81a77ca zal er 30a28ca voorzien worden voor wegenis, ca 37% van het totaal, in de loten 14-19 (Fig. 7).

In de loten 1-13, met een oppervlakte van 3are52ca tot en met 6are04ca, zijn er gebouwen voorzien, die ca 110 m² van het terrein zullen beslaan (Fig. 8)².

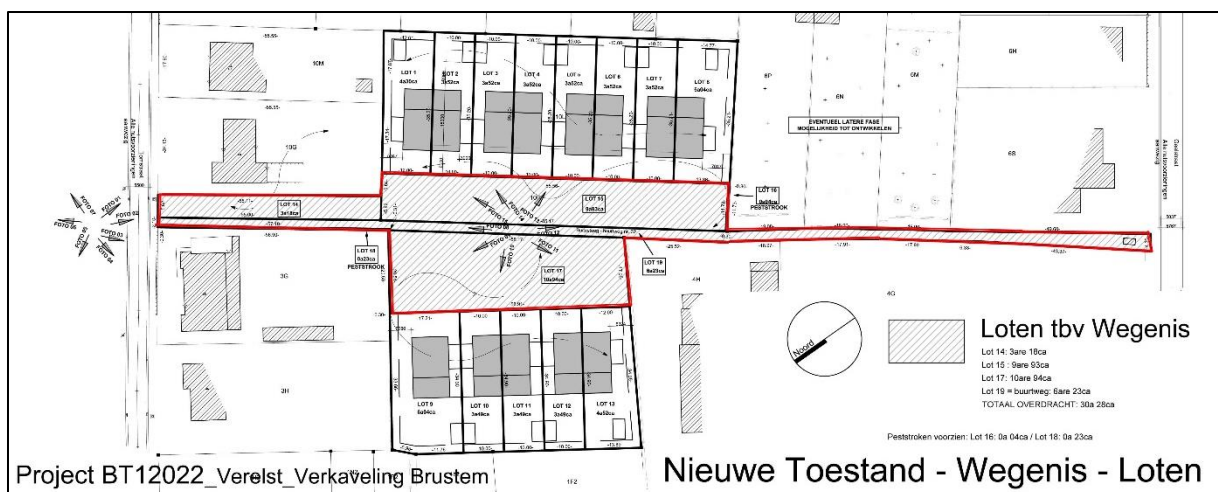

Fig. 4: in rood de nieuwe toestand wegenis, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

² Lot 1 4a30ca, lot 2 t/m lot 7 3a52ca, lot 8 5a04ca, lot 9 oppervlakte 6a 04ca, lot 10 T/m lot 12 3a 49ca, lot 13 4a 52ca. De woningen hebben een standaard oppervlakte, 105 m² ca: er alleen een grotere woning voorzien, lot 9, 180 m² ca.

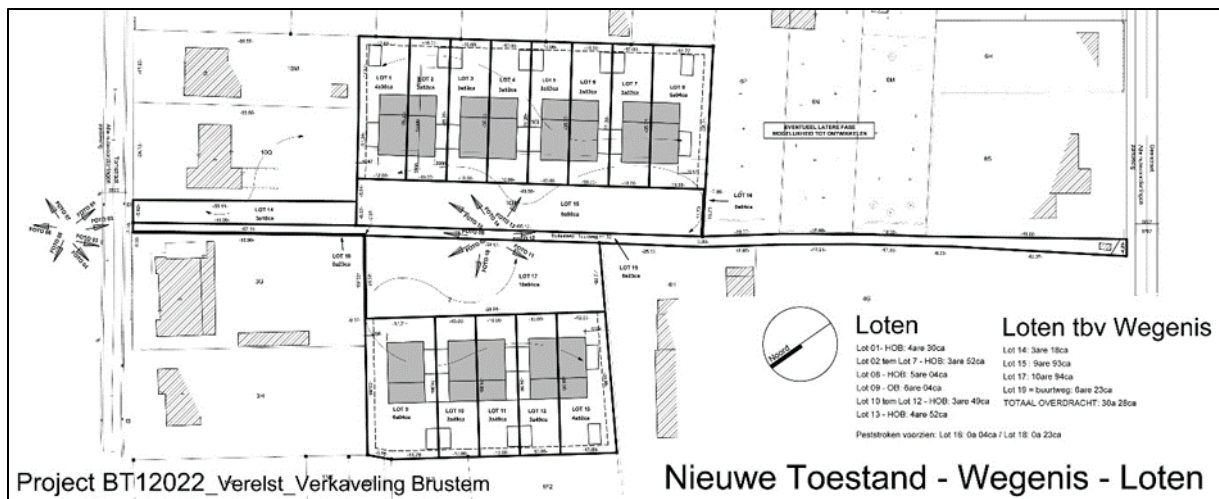

Fig. 5: de nieuwe toestand loten, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Op het moment van het schrijven van deze nota, zijn de gebouwen nog niet in detail getekend, maar er worden geen kelders voorzien en de fundamenteën zullen tot ca. 1 m diepte in de grond liggen³. De riolering wordt onder de nieuwe aan te leggen wegen geplaatst, in SSW-richting, van de Tomstraat naar de Geelstraat.

Er zijn twee voorziene lijnen, DWA en RWA, met respectievelijke diameters van 250 mm en 400 mm (Fig. 6).

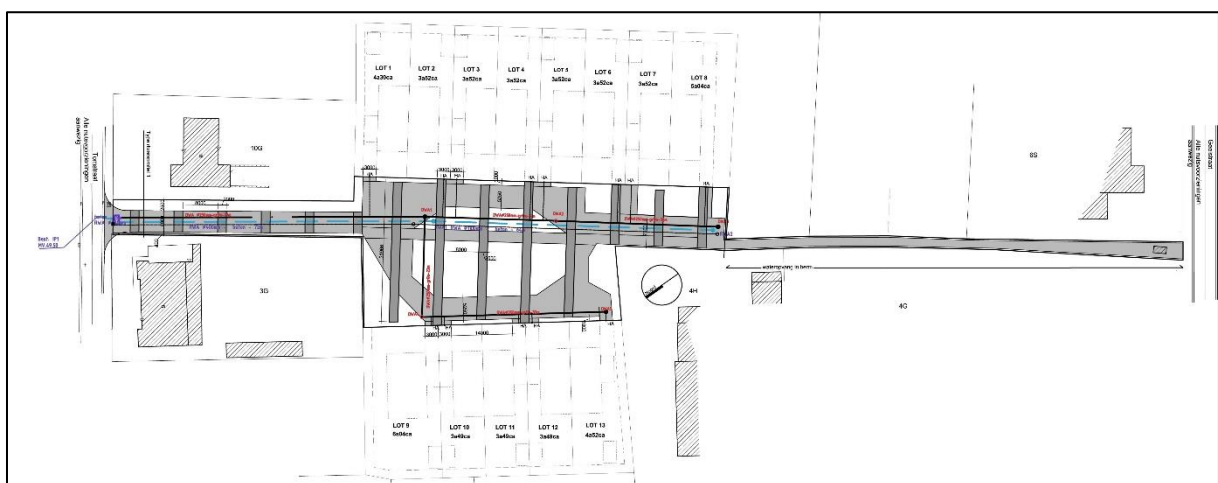

Fig. 6: de nieuwe toestand riolering, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Het lengteprofiel van de nieuwe toestand van de wegen zal dieper in de grond liggen dan de bestaande toestand, maar alleen voor de eerste 50 m ca⁴: tegen een bestaande maximale hoogte van 50,29 TAW, zal de nieuwe weg rond 50,06 m TAW aangelegd worden.

³ zoals voorzien van de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba.

⁴ Van de Tomstraat in de richting van de Geelstraat: nabijheid de Geelstraat zullen de bestaande en de ontwerp hoogtes in elkaar passen.

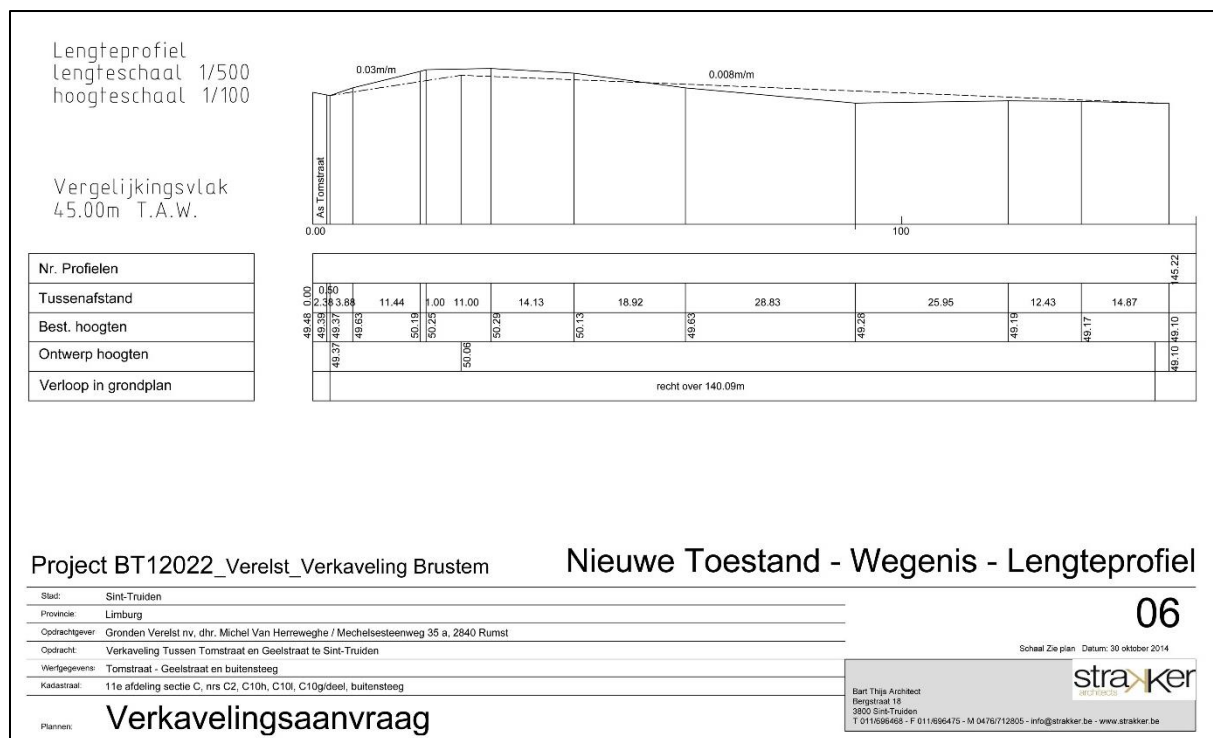

Fig. 7: Wegenis, lengteprofiel,, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Verstoorde zones:

Binnen het projectgebied zijn er geen duidelijk verstoorde zones.

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

In eerste instantie wordt nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo miniem mogelijke verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

Advies geformuleerd in de archeologienota ID2591

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek blijkt dat het terrein wel eens waardevolle gegevens zou kunnen opleveren voor kennisvermeerdering van de ontwikkeling van de omgevingen van Brustem, doorheen de Romeinse tijd en de late middeleeuwen. De locatie van het projectgebied, naast het slagveld van Brustem en langs een mogelijk oud tracé, kan tot meer kennis van het originele landschap leiden.

Onderzoeksstrategie

Het veldwerk, het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door 2 erkende archeologen en 1 archeoloog-assistent.

Gebruikt materiaal

De landschappelijke profielputten en proefsleuven werden gegraven met een 17-ton kraan met een gave graafbak van 2 m breed.

De locatie van de proefsleuven, samen met de niveaus van het aangelegde vlak werden ingemeten met een ALTUS APS-NR2 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,5 tot 1 cm en verticaal van 0,8 tot 1,2 cm.

Inbreng specialisten

Niet van toepassing

4. Assessment van het terrein

Het aardkundig onderzoek:

De bestudeerde profielen zijn representatief voor de bodemkundige situatie van het gehele terrein. De profielen vertonen de kenmerken van bodemtypes die aangeduid worden als fase “...0”, wat er ook op wijst dat ze geen of weinig erosie hebben ondervonden. De bodemprofielen hadden een duidelijke leem textuur (A). In alle profielen was de kleiaanrijkshorizont – Bt-horizont - “licht gevlekt”. In de Ap-horizont werden her en der bouwpuinfragmenten aangetroffen. In het vlak werd ook in de Bt-horizont sporadisch bouwpuin aangetroffen voornamelijk in de vorm van kleine baksteenfragmenten en heel sporadisch een scherfje aardewerk. Dat aardewerk was allemaal te dateren in de Nieuwe en Nieuwste Tijd, 17de – 19de eeuw, soms zelfs 20ste eeuw. In proefsleuf 8 werd zelfs recent auto-glas, een voorruit, aangetroffen.

De Ap-horizont was over het algemeen eerder vrij dun, 13 tot 25 cm. Op perceel C2, algemeen ca. 30 cm hoger gelegen dan de percelen C10H en C10L, was de Ap-horizont duidelijk veel dikker en sterker vermengd met puin en afval dan op het westelijk terreindeel, de percelen C10H en C10L. Die ophoging kan aangeduid worden als “opgebrachte grond”, maar vertoonde ook de kenmerken van een Ap-horizont; duidelijk dus een geroerde Ap-horizont (Ap-OP).

Het proefsleuvenonderzoek

Er werden verspreid over het projectgebied 8 proefsleuven aangelegd met op de koppen profielputten. De onderlinge afstand van de proefsleuven werd aangepast aan nog tijdelijk te behouden fruitdragende bomen; reden waarom proefsleuf vier in drie delen werd opgesplitst. Het niveau van het maaiveld op de percelen C10H en C10L daalt licht van noordoost naar zuidwest, van +60,07 m TAW naar +59,68 m. Op het perceel C2 ligt het maaiveld gemiddeld op

+60,50 m TAW (varieert van +60,30 m tot +60,75 m TAW). Het verschil in maaiveld niveau tussen het perceel C2 en de percelen C10h en C10L is te wijten aan het uitspreiden over perceel C2 van opgebrachte grond vermengd met bouwpuin en afval.

Aan sporen werd enkel in proefsleuf 1 een 4,86 m lang en proefsleufbreed uitbraakspoor aangetroffen gevuld met bouwpuin en afval, voornamelijk aardewerkscherven. Het bouwpuin bevatte enerzijds fragmenten van handgevormde bakstenen met sterk afgeronde randen en hoeken, anderzijds ook fragmenten van machinaal gevormde bakstenen met scherpe randen en hoeken. Het bindmiddel was zowel kalkmortel als cementmortel. Een vijftal aardewerkfragmenten werden in deze kuil aangetroffen waaronder één fragment van een schaal met slibversiering en een fragment van een bord van zogenaamd hotelporselein (biscuit-aardewerk).

Op perceel C2, het westelijk terreindeel, werden her en der dieper liggende sporen van afvalkuilen aangetroffen, dieper dan de grens van de Ap-horizont, maar de vulling daarvan bestond uit (zeer) recent afval; porselein, autoruiten, glas, ijzerafval, rubberen dichtingen, baksteenpuin.

Het spoor in proefsleuf 1 kan in verband gebracht worden met de afbraak van een stalletje dat aangeduid staat op de Atlas der Buurtwegen. Uit de projectie van het alle-sporenplan op het uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen blijkt dat het spoor quasi overeenkomt met de intekening van het stalletje.

De sporen/archeologica die werden aangetroffen kunnen allemaal beschouwd worden als recent tot zeer recent van oorsprong. Gelet op de zeer lange periode van grote droogte voorafgaand aan de dag van het proefsleuvenonderzoek en de plotse hevige en overvloedige regenval de dag voor het proefsleuvenonderzoek werd bijzondere aandacht geschonken aan de meer vochthoudende verkleuringen in de aangelegde vlakken in de hoop op die manier eventueel archeologisch waardevolle sporen te ontdekken⁵. Maar dit leverde zowel in de profielkolommen als in de aangelegde vlakken enkel sporen op van wortelgangen.

5. Gemotiveerd advies

Algemeen kan gesteld dat het terrein gelet op de afwezigheid van archeologisch interessante sporen en archeologica kan vrijgesteld worden van verder archeologisch onderzoek.

⁵ Cf. ANNAERT, R., 2007, Een woonerf uit de midden-bronstijd te Weelde ontdekt tijdens de ruilverkavelingswerken Poppel (gem. Ravels, prov. Antwerpen, Relicta 1, p. 52 en VAN DE KONIJNENBURG, R. en LUIJTEN, M., (2016) Bewoning uit de Vroege IJzertijd te Mol – Ezaart, Maaldersstraat, Haast rapport 2016-03, Bree, D/2016/12654/03, p. 75-76.

Advies:

Op basis van de gegevens uit het landschappelijk bodemonderzoek en het archeologisch proefsleuvenonderzoek kan besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek. Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden Geen Archeologiekaart het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

6. Lijst met afbeeldingen

Fig. 1: Allesporenplan projectcode 2018G114, St.-Truiden (Brustem), Tomstraat.

Fig. 2: Bounding Box

Fig. 3: Kadastraal uittreksel 01/01/2017

Fig. 4: in rood de nieuwe toestand wegenis, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Fig. 5: de nieuwe toestand loten, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Fig. 6: de nieuwe toestand riolering, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba

Fig. 7: Wegenis, lengteprofiel, zoals aangereikt door de opdrachtgever Verelst-Gilen bvba